

Nøjsomheden

Tema: Kulturmøde, livsværdier

Fag: Dansk

Målgruppe: Gym, hf og voksenuddannelser

Data om læremidlet:

Bog: Stine Askov, Gyldendal, 2022

Brug romanen i et forløb om socialklasser, relationer eller minimalisme. Arbejd med analyseværktøjer til personkarakteristik eller miljøbeskrivelse. Diskutér, hvordan opvæksten præger livsværdier og normer. Hent inspiration til et forløb på 6 lektioner á 60 minutter.

Faglig relevans

Nyeste litteratur – en ligefrem mundtlighed i fortællingen, der minder om Stine Pilgaards "Meter i sekundet" og Helle Helles "Rødby-Puttgarten".

Ideer til undervisningen

Denne vejledning har hentet inspiration fra Eva Pors' artikel om værklæsning på emu.dk:
<https://emu.dk/stx/engelsk/vaerklaesning?b=t6-t1078>

Før udlevering af romanen til eleverne kan man bede dem om at undersøge, hvad ordet "nøjsomhed" betyder – denotation, konnotationer og associationer. Når eleverne får bogen i hånden og dermed også har forsidebilledet til hjælp, kan de samtale to og to om, hvilke signaler der sendes om samfundets forventninger til beboerne ved navnet "Nøjsomheden". Lad eleverne gætte på, hvilke temaer romanen tager op. Derefter læser de første side, og skriver deres tanker ned. Efter endt læsning kan de genlæse deres første indtryk og se på, hvilke signaler de afkodede "rigtigt", og hvad der fik dem til at forestille sig denne tematik, personudvikling, etc.

Læs første kapitel færdigt i fællesskab. Som det næste afklares, om alle kender til Simon Spies, og eleverne forholder sig til romanens ikke-dømmende skildring af det, "vi" i dag vil opfatte som et overgreb. Hvilken virkning har det, at læserne nok mener noget andet end Tut og Mona? (Man kan evt. gå videre ad dette spor og identificere den intenderede læser af romanen – jævnfør dette citat: "Du ender med at holde avis og spise müsli!")

Dernæst oplistes de litterære referencer, hvor eleverne formentlig kender til Harry Potter og måske Piet Hein. Hvilken læserkreds appellerer forfattere som Hemingway, Riffbjerg og Ejersbo normalt til? Hvordan taler det til læseoplevelsen? Hvad siger det om Mona – hvilken funktion har litteraturlæsning for hende?

Suppler læsningen af det første kapitel med, at eleverne to og to udfylder et stjernediagram, hvor eleverne skal svare på, hvad der ses, hvad der kan lugtes/smages, hvad der kan høres, hvad der føles, og hvilke metaforer der anvendes på disse sider. Derefter kan de overveje, hvilken virkning denne analyseform har.

Lad igen eleverne samtale to og to om, hvad der gået forud for vores første møde med karaktererne (15

min). Lad eleverne fremlægge, og kom i opsamlingen inde på begreberne forforståelse og hermeneutik.
<https://videnskab.dk/kultur-samfund/hvad-er-hermeneutik>

Lektie er at læse kapitel 2-5. Lad eleverne vælge deres egen lektie ud fra en lektielæsningsmenu. Her får eleverne tilbudt 10 punkter, de kan vælge at fokusere på. Det kunne fx være:

1. Udvælg fem centrale citater fra teksten, som du vil udlægge for dine kammerater.
2. Find på tre spørgsmål til teksten, der lægger op til fortolkning.
3. Skriv en fortolkning af teksten på ca. 5 linjer efter endt læsning.
4. Find tre eksempler på tekstens sammenhæng med perioden/forfatterskabet/temaet/skrivestilen
5. Skriv tre adjektiver til at beskrive karaktererne/miljøet/sproget.
6. Lav en tegning, der illustrerer det, du forestillede dig, mens du læste.
7. Del teksten ind i afsnit, og giv hvert afsnit en passende overskrift.
8. Se på klassens forslag til, hvad titlen peger i retning af. Mens du læser, skal du finde beviser/modbeviser på forslagene.
9. Lav en liste med fem centrale handlingsnedslag i teksten. Vær klar til at forklare, hvorfor disse fem nedslag er de vigtigste.
10. Find to årsag-virkning-forhold i teksten. Forklar disse.

Hver elev skal selv vælge to opgaver, som hen løser under lektielæsningen.

Lektion 2

Velkomst og præsentation af program.

Eleverne går i små grupper, hvor hver elev præsenterer sin hjemmeopgave og løsningen for resten af gruppen (15 minutter). Tilbage i klassen fremlægger hver gruppe det, de syntes var særligt interessant. Lad derefter eleverne kort prøve at fremskrive fortællingen ud fra, hvad de nu ved.

Som det næste skal eleverne arbejde med relationerne mellem personerne. Lad dem gruppevis udfylde en relationsmodel (cirkel, matrix eller begge dele): <https://indidansk.dk/relationsmodel>

Opsamling: Hvilket samlet indtryk får man af Monas barndom? Hvordan karakteriseres miljøet – og hvilken indvirkning har opvæksten i dette miljø haft på Mona? Hvor ”nøjsom” er Mona?

Lektie:

Giv eleverne et antal minutter, som de skal læse, for eksempel 2x30 minutter. Den slags differentieret læsning sidestiller eleverne mht den energi, de har brugt på at forberede sig hjemme. Opgave er: Find på tre spørgsmål til teksten, der lægger op til fortolkning.

Når eleverne mødes i klassen, deles de ind grupper afhængig af, hvor meget de har nået.

Lektion 3

Inddel eleverne i grupper efter, hvad de har nået at læse: De elever, der har læst under 10 sider, i gruppe 1. Mellem 10 og 20 sider i gruppe 2, osv. Introducér de senere matrixgrupper mellem langsomme og hurtige læsere.

Den gruppe, der nåede mindst, kan diskutere det læste og deres spørgsmål med læreren, mens de andre grupper kan arbejde mere selvstændigt med deres egne spørgsmål og svar (20 minutter).

Efter kort opsamling med deling af de særligt gode spørgsmål og svar, sendes eleverne ud i matrix-grupper, hvor de udveksler informationer fra deres arbejde: De hurtigste læsere kan på denne måde hjælpe svagere eller langsommere læsere til en for forståelse af den del af teksten, de ikke selv har mødt endnu, og på den måde kan læsningen måske glide lidt lettere (10 minutter).

Som det næste får eleverne denne opgave: De skal finde egnede skuespillere til karakterernes roller, hvis værket skulle filmatiseres, og eleverne skal selvfølge redegøre fagligt for deres valg ud fra, hvilke karakteristika de bemærker i karaktererne, og som de mener skuespillerne skal have.

Gruppearbejde på 15 minutter med efterfølgende fælles diskussion af skuespillere.

Lektie er at igen læse 2x30 minutter. Eleverne skal planlægge nedslag i de tekststeder, der i særlig grad har rørt dem, eller som de finder vigtige.

Lektion 4

I lektion 3 har man som lærer fået et billede af, hvor langt man kan forvente, at de langsomste læsere er kommet. Spørg derfor først om nedslag de kapitler, de kan have tænkes læst. I lærerens spørgsmål til eleverne kan man langsomt glide over i en karakteristik af minimalistisk skrivestil (10 minutter).

Lad eleverne gå i grupper i 30 minutter og se Søren Vrist Christensens film om "[Minimalisme og Helle Helle - dansk litteratur](#)" (12.51 minutter)

Hvad siger han om

1. Skrivestil?
2. Emner/temaer?
3. Fortælleren?
4. Komposition?
5. Isbjergsteknikken?

Lad eleverne finde eksempler på minimalistisk skrivestil i teksten.

Tilbage i klassen vælger læreren de 10 elever, der skal svare: Hvad går teknikken ud på? Hvor ser man det i teksten?

Til slut: Kan man sige, at denne tekst er minimalistisk?

Lektie: Igen læse 2x30 minutter, hvor eleverne skal notere sig, hvordan Nikolajs og Monas miljøer bliver skildret.

Lektion 5

I denne time kan man lade eleverne lave Facebook-profiler over personerne i romanen. Indled med at oplyste de personer, der kunne være relevante, og fordel personerne blandt eleverne. Fordel personerne i

grupperne, så to grupper arbejder med samme person. Efter en halv time skal de sammenligne deres profiler og diskutere forskelle og ligheder.

Man kan finde Facebook-skabeloner inde på www.classtools.net, hvor man har mulighed for at lave sin egen Facebook-profil for en karakter. Foretrækker man at udfylde Facebook-skabeloner på papir, kan man finde dem her:

Side 1 https://docs.google.com/file/d/0B4b6_CV88YppMEVJOWFaSUVkU2s/edit

Side 2 https://docs.google.com/file/d/0B4b6_CV88YppS0taQ0pFZi1HY28/edit

Begge sider er taget fra: <http://jpprezz.blogspot.com/2013/02/low-tech-methods-to-teach-21st-century.html>

Som afslutning kan man i klassen diskutere, om arbejdet med facebookprofiler gav en anden forståelse af personerne end at arbejde med relationsmodellen.

Lektie er at læse 2x30 minutter – igen med fokus på socialklasser og miljø.

Lektion 6

Indled med at minde eleverne om, hvordan man kan arbejde [systematisk med miljøkarakteristik](#) (link til IndiDansk). Lad eleverne gå i grupper og arbejde med først en analyse og derefter en sammenfatning af, hvad romanen siger om, hvordan opvæksten præger en som person, og om hvordan livsværdier og normer er knyttet til socialklasser og miljø. De kan også komme ind på romanens titel.

Fremlægger og diskussion i klassen: Lad én gruppe fremlægge, og de andre skal først stille spørgsmål til gruppen og derefter supplere.

Lektie er at læse romanen færdig.

Lektion 7

Indled med at læse sidste kapitel højt. Derefter er det tid at åbne de dokumenter, som eleverne skrev, før de læste værket til ende.

Lad det gå på skift at høre en 10 stykker: Hvad troede de, der skete – hvorfor? Opsummer og inddrag hermeneutiske spiral.

Lad eleverne gå i grupper og giv et samlet bud på, hvordan man kan fortolke værket.

Tilbage i klassen lader man eleverne fremlægge.

Nu har eleverne læst et værk. De kender noget til hermeneutik og minimalisme. De kan arbejde med relationsmodeller og miljøkarakteristik.

Supplerende materialer

[Årstidens bøger med Anne-Marie Maj: Sommer 2022 \(16.07.2022 \)](#)

<https://mitcfu.dk/TV0000128573>

Stine Askovs Nøjsomheden omtales minuttallene 00.10.19-00.15.06